

مجموعه فنون

۱۲

جمعیت علمیه عثمانیه

برنجی پنه

ذی الحجه

نومرو ۱۲

استانبول

جمعیت علمیه عثمانیه مطبعه سنده طبع اولی شد ر

۱۲۷۹

تیش طقوز سنه سنه محسوباً مشتری اولان ذواتک مدتری
اشبو ذی الحجّه غایتده ختام بولدیغندن مجموعه لرینک
وقتیله کوندرلیسنی طلب ایدنلر سنه آیه ایچون اقتضاییدن
بدانک بلا تا خیر ارسالی خصوصنه همت یورملری رجا اولنور
مجموعه فنونه متعلق هر درلو اوراق ونقود جمعیت علمیه عثمانیه
ریاسنه خطاباً یازیلوب جمعیت مذکوره نك چیچک بازارنده واقع
مرکزینه ارسال اولنمی اقتضاییدر .

(وسائط تنویریه)

کونشک غرویلله ضیاسی زائل اولدوقده انک مقامنه قائم
اوله جق برشی وجوده کتورمک عمر انسانی بی تضعیف دیمک
اولدیغندن دفع ظلام ليله چاره بولنق اعظم اسباب تمدن
واجتماعدن اولدیغی روشن و آشکاردر .

فطرت اصلیه اوزره تعیش ایدن اقوام شومقصدک حصولی
ضممنده چام و کوکنار و عود و امشالی مواد دهنیه بی شامل
بعض اخشاب استعمال ایدرلر . بوندن درت ییک التیوز سنه
مقدم هندستانده و آسیاتک دیگر بعض ممالکننده بال مودنک معروف
اولدیغی قدمای مؤرخین عنندنه متفق علیهدر .

مصر و بریه الشامده و باخصوص یونانستانده ازمنه قدیمه دنبرو
چراغ ایلله زیت و دهن حیوانات ایقاد اولنور ایدی . و یونانستانده
انجیق سکرنجی اولمپیادک اواخرنده یعنی تاریخ میلاددن

یدی یوز قرق درت سنه مقدم بال مومی احداث و بعض
جسیم عباد تخانه لرنده لیلأ اجرا اولنان مراسم دینه اثنا سنه اشغال
قلنورایدی بونک اوزرینه چوق یکمکسزین بال مومی عباد تخانه لردن
حکمدار سرایارینه انتقال و بعده افراد اهالی پینده دخی
کسب انتشار ایلشدر.

ازمنه قدیمه ده افریقا و آسیا ملل معظمه سی اولان ایرانی
وسریانی و مصریلمعبد و سرایلرینک و پایتخت زقا قلیرینک
چراغلر ایله تنویرنده بر درجه افراط ایدر لر ایدیکه اهالی کیجه ایله
کوندزینی اصلا فرق ایده مزلر ایدی.

اشبو چراغلر دخی پرنج و یاخود طاشدن مصنوع اوله رق
درونلرنده اریلمش ایچ یاغی ایله غایت قالبن قتللر ایقاد
اولسوب سراپا زقا قله دیزیلور ایدی فوق الغایه جسیم اولان
اشبو شهرلر جاده لرینک بعضیلری برق اچ میل مسافه امتدادنده
اولوب ذکر اولان چراغ قابلرینک بهری دخی تقریباً یوز قیه
یعنی بش التی صغردن حصوله کله جک قدر یاغ اسنعباب ایدر ایدی
او مثللو غایت جسیم شهرلرک هر طرفنده بو وجهله چراغلر یا قلمسی
نقدر حیوانات و مصارفه محتاج اوله جغی ارتق حساب اولنه
فی الحقیقه ملل مذکورہ نک کمال اقتدار و مدنیتلری محیر
عقول اولوب اگرچه فی زماننا اوروپا لوردخی امر مدنیت
و انتظامده بر درجه اعلایه واصل اولشلر ایلر سده متقدمینک
سوعظمت و اقتداری ایله ینلرنده بون بعد اولدیغی کندولری
عندنده دخی رهین تسلیم و اعترافدر.

انکلیزر اوچوز سنه قدر معبد و خانه لرنده بالکر حیوانات

وزیتون یاغی ایله ایقصاد اولور قندیل استعمال ایتدکدن صکره میلادک ۱۲۹۰ سنه سنده یاغ مومنی اختراع ایدوب فرانسه ده دخی اول وقت کنجیه قدر قرال سرایلری و اغنیا قوناقلرنده یاغه باترلش چوققلر یاقلدیغی حالده بیک اوچوز التمش تاریخلرنده ژان نام فرانسه قرالی مذکور یاغ مومندن برقاچ دانه فرانسه ده کور مشیدی .

یاغ مومنی اولوقت سائرینده نسبتله نظافت و سهولت استعمالنه مبنی چوق کچمکسز بن بتون اورو پایه مثشر اوله رق فرانسه و المانیا و اسپانیا و ایتالیا مملکتلری دخی اولبایده انکثره لویه تقلید ایلدیار فقط اشبو یاغ مومی اعمالنده انکثره لرایله فرانسه لر ملل سائرهمه زیاده تفوق ایتدکلرندن کچ چوق سنه لر یاغ مومی مملکتین مذکور تینک باشلو بچار تندن معدود ایدی . اول ائشاده و تدیگولر بال مومی استعمالنه باشلایوب بو جنس موم اولوقت قدر کلبساره مخصوص اولدیغی حالده بوزک اور دنیو یه یه دخی تعمیله میلادک اون دردیجی قرنی او اخیندن بدأ ایله دورلر یعنی جمهوریت مجلسی اعضا سنک و پاپازک سرایلرنده یا لکزن و ندیک بال مومی ایقصاد اولور ایدی . اشبو صنعت اولوجهله ایتالیا دن ظهور ایدرک موخرأ فرانسه ده انتقال ایدوب بین الاهیالی زیاده کسب اشتهار و فرانسه ممالکندن (بور دو) و (مارسیلیا) و (ناربون) شهرلنده ده اصلاح اولنده رق ایتالیا بال مومنه فائق موم اعمال قلنور ایدی . بو صنعت کتدیکه ترقی ایدرک الی یومنا هذا پارسده و دیگر بعض شهرلده بال مومی

اعمال اولنور ايسوده ايچنه پك چوق شيلر قاتلديغندن همان
مومك اثرى يوقدر دينه ييلور .

اوروپا شهرلنده ليلاز قارق تنويرينه باسلا بيله لي خيلي
زمان اولمشدر پارسده هر كس خانه سنك اوكنده ايچ ياغي ايله
ايقاد اولنور بر چراغ وضع ايلسي حقنده ۱۲۵۸ سنه سنده
بر نظام وضع اولنوب خلافى حر كنده بولناذر مجرم و دفعه
ثابته ده حبس اولنور ايدى . بواصول ايكي يوز سنه قدر
اجرا اولنقدن صكره مذكور چراغلر ياغ مولرينده و بر نوع
فتزه تحويل قلندى .

پارس شهرينك سياق واحد اوزره تنويرى ۱۶۶۷ سنه سنده
تصور اولنورق مناسب اولان محلا ره اوچوز فانوس تقسيم اولنش
و بو وجهه شهر بشقه برزيت و اطافت كسپ ايلشيدى
بومقدار فانوس پارس كبي بر شهر كوره پك جزئى كورينور ايسوده
اولوقت شمديكي جسامنده اوليوب دائره بلديه سي وارداتى دخی
انجق بوكا تمحل ايدى . فقط چوق وقت شو حال اوزره قالميوب
كند كجه فانوسلرك مقدارى تزايد ايدرك ۱۷۲۹ سنه سنده
بش بيك يدي يوز يتمش ايكي عدده بالغ اولمشيدى .

بوندن اللى سنده مرورنده ضابطه قائم مقامى بولنان (لئونور)
نام ذات هر كيم پارس شهرينك دهابر حسن صورته تنويرينه بر چاره
بولور ايسه كلي مكافاته مظهر اراه جغنى اعلان ايتكله بالى استنده
بريسى آينه لي لامپه يي ايجاد و بشقدر لي بوني ده ااصلاح ايدرك
استعمال قلندى . اشبو فانوسلرك مقدارى صكره ده ازايد
ايدرك ۱۸۱۹ سنده سي اون ايكي بيك اللى يوز يتمش ايكي عدده

و بونك مصارف سنويه سى التى يوزقرق التى بيك يكرمى اوج فرانسه
يعنى تقريباً التى بيك كېسە يە رسيدە اولمشيدى .

ليون اسمندە فرانسه لى برمهندس غاز تعير اولنور برمايع
هوانيك هر درلوياغ وزيتدن زياده قوتلو برضيا حصوله كتوره جكنى
تصور ايدرك پارس شهرى زقاقلرينك بونكله تنوير اولمىسى
۱۸۱۱ سنە سنده اداره بلديه مجلسنه عرض وفوائد و محسنانى
بيان المئش ايسەدە هر فصله قبول و اجرا اولنماش و بعض
انكليتز موى اليهك اشبو اختراعنه كسب اطلاع ايله ۱۸۱۰
سنە سنده الك اول لوندزه ده احداث قلمشدر . بونى متعاقب
فرانسه ده دخى خسته خانه و امثالى بعض محالرده غاز استعمال
اولمىش ايسەدە پارس زقاقلرينك بونكله تنويرى انجق ۱۸۳۰
سنە سنده وقوع بولمشدر . اليوم اشبو غاز استعمالى اوروپاده
يالېكز پاتخت و يوك شهرله منحصر اولمىوب انكلتره و فرانسه
و المانيا و ممالك سائره نك الك كوچك شهرلى و حتى بعض
قرىه لرى ييله كېنەزى غاز ايله منور در .

شمدى يە قدر ايجاد و استعمال اولان غاز استخراجى اصولنك
الك اعلاسى (روبر) نام ذاته منسوب اصول اولوب بونك
فتارايمىسى و دومان و باطلق و امثالى سوء تأثيراتى اولمىقدن بشقه
هوانك تصفيه سنە مدار اولور .

غازك الك زياده فائده لوان بر خاضه سى دخى كوزى اتعاب
ايتمام سيدر . چونكه غير متحرك اولان ضياعى مائى يە مائل
زمين اوزرنده غايت بياض اولوب سائر ضهار ايسه اتشى
قرمزى زمين اوزرنده بياضه مائل صايدر . كرك دفعه ظلام

و كرك اجراى سفا هت و احشام ايچون غازك اهو نيت و سهولت
 واطافتي جامعدر . دنياده ديكنسز كل اولديغندن غازك دخي
 بر محذوري واردر چونكه خفي اولديغي وجهله بر شهرى تنوير
 ايدن غاز كافه بر محلدن تقسيم اولنديغندن بر طاقم اشقيا
 بر ايله مظلومه بفته هجوم و غاز مجراسنى تخریب ايله آن واحده
 شهرى ظلمته براغهرق استدكلى و وجهله قتل نفوس و نهب
 امواله اجنسار ايده بيلورلر . اوروپالور ليلال شهر ك هر طرفنى
 روز روشن كې منور كورمكه مألوف اولدقارندن بويله بر مصيبت
 ظمهوريله ظلمته قالماريني محذور قوى عد ايدرلر ايسده بزم شهرلر
 كيچكلى داءاقرانلق اولديغي جهته محذور مذكور خاطر مرزه بيله
 كلمز . مؤخر اغاز زقا قده قالمق استميوب مخازن تجار و مجالس كباره
 دخي رهياب دخول و اليوم بو وجهله جله عنديده رهن حسن
 قبول اولمشدر . اليوم معروف و مستعمل اولان سائر صنايعى ضيانه
 نسبتله غازك بالوجوه فوائد و محسناتى دركار ايسده اندن
 دهها زياده ضيادار اولوب عادتاً نور شمسنه شبیه اولان ضيای
 القريقتك استعماله ايلورده بر طريق سهولت كشف اولديغي
 حالده غاز دخي قنديل و ياغ مومى كې انداخته كوشه نسيان
 اوله جنى امر عياند .

غاز قديم نمسه لسانی اوزر روح معنا سنه اولان (غاست)
 لفظندن محرف اولوب حكمت طبعيه جده هر بر مابع هواى يعنى شفا فلك
 و قابل تضيق اولمقلق جهته هويه مشابه اولان اجسامه اطلاق
 اوانسور . بونك انواعى اولوب بوراده موضوع بحثمن اولان ماده

دیگر زدن مدار تمیز اولق ایچون یاقیله جق غاز تسمیه اولور
ایسده السنه ناسده اشبو صفتک حذفیله یالکز غاز
زیازد اولمشدر .

اشبو غاز فحم ایله مولد المادن مرکب ایکی ویا خود دها
زیاده غازک امتر اجندن حاصل اولوب بالجمیله مواد عضویه
وبالخصوص معدن کوری وزفت و ساقز و بالق یاغی و چوقه
قابریقه زنده متراکم صابونلی صو و سائره دن تأثیر حرارت
واسطه سیله استخراج اولور . یاقیله جق غازک ترکیبی هر نه ماده دن
چیقاریلور ایسه ائک جنسنه و درجه حرارته کوره تخلف ایدوب
اشتعال ایدن جزئی دائماً فحم ایله مولد المادر . معدن کوری الک
اهون کلدیکدن اکثراً بوندن استخراج اولور . معدن کورندن
چیقان غاز اکثراً حامض فحیمی و کبریتی بی شامل اولوب بودخی
برایحه کره بی شامل اولدیغدن اشبو ایکی حامضی جذب
واخذ ایده جک بعضی مواد دروندن کچوریلرک تصفیه اولور .
واند نصکره (غازومتر) تعبیر اولور بر جسم حوض درونته
طولدیروب اورادن بوریلر واسطه سیله اقتضا ایدن محالره تقسیم
اولور . غازک استخراجندن صکره قالان کوره کوق تسمیه اولوب
ینیه اوجاقلرده استعمال قلور .

۱۸۴۰ سنه سنده انکلتیره ده قابل نقل و متضابق برنوع غاز ایجاب
اولمش ایسده استعمالنده مشهود اولان بعضی محاذیری
وبالخصوص باطلاسی جهتیله ترک اولمش و مؤخرأ فرانسه لی
هوزو مؤیرون فابریقه زده تراکم ایدن صابونلی صولردن قابل نقل
وغیر متضابق برنوع غاز استخراجنه ظفر یاب اولوب بونک استعمالنده

مخدوز اولدی یغندن الیوم فرانسده و ممالک هاره ده
منشراولمشدر

(منیف)

(کبوترنامه بر)

امر مر اسلده کوکر جین استعمالی اصولی فی الاصل ممالک
شرقیه مخترا تندن اولدیغی حالده الیوم بو طرفلرده بالکیه
منسی و متروک اولوب انجیق (خبرکله یا کبوترکله یا پیک دیو) کوزمک
برسی در برسی روزن کوزه در) کبی بعضی اشعار قدیمده
ذکری قالمش وطن عاجزانه مه کوره (اطاره سوی سامیاری
قلنان) و (علی جناح الاستعجال قیلدن اولدق منشأ تده مستعمل
تعبیرات دخی اصول مذکوره بقیه آثارندن بولمشدر

کوک قاره و کرک دکر اوزرندن مکاتب ار سال و با خصوص
تحت محاصره ده بولنان مواقع خارج ایله مخابره ایتک اوزره
شو اصول استعمال قلوب بو مثلونامه بر اولان کوکر جینلر
ساعتده اون میل مسافه قطع ایدرلر

اشبو کوکر جینلر اول امرده بوجه اتی تعلیم اولمقی اقتضایدر
شویله که بر محل مخصوصده بسلوب ارالسقده طیران ایدرک
اولحوالی بی اوکرتمش اولان برویاخود متعدد کوکر جین
برقفس در وننه وضع ایله مخابره اولمسی مطلوب اولان طرفه
متوجها کوتوریلوب اولایارم ساعت و بعده بر ساعت مسافه دن